

AUTOR BESTSELLEROV THE NEW YORK TIMES

Jeffrey Archer

Vzdušnou čiarou

VEĽKOLEPÁ SÁGA
O AMBÍCIÁCH, RIVALITE,
LÁSKE A SILE SNOV.

KNIŽNICA
SVETOVÝCH BESTSELLEROV

Vzdušnou
čiarou

Jeffrey
Archer
Vzdušnou
čiarou

TATRAN

Z anglického originálu Jeffrey Archer: As the Crow Flies,
ktorý vyšiel vo vydavateľstve Pan Books, an imprint of Pan Macmillan,
Londýn 2010,

preložila Mária Kočanová.

Vydalo Vydavateľstvo TATRAN, s. r. o., v roku 2026,
so sídlom Klariská 16, 815 82 Bratislava, Slovenská republika.

Vyšlo ako 5667. publikácia a 234. zväzok edície

LUK – Knižnica svetových bestsellerov.

Vydanie I.

Prebal a knižnú väzbu navrhol a spracoval Peter Zentko.

Zodpovedná redaktorka Daniela Šinková

Jazykové redaktorky Adriana Oravcová, Zlata Sršňová

Technický redaktor Peter Zentko

Sadzba AldoDesign, Bratislava

Vytlačil FINIDR, s.r.o., Český Těšín.

www.slovtatran.sk

:: knihy pre **hodnotnejší** život

info@slovtatran.sk

All rights reserved.

Copyright © 1991 by Jeffrey Archer

Translation © Mária Kočanová 2026

Slovak edition © Vydavateľstvo TATRAN 2026

ISBN 978-80-222-1965-5

VENUJEM JAMESOVI

CHARLIE

1900 – 1919

1

„NEPONÚKAM VÁM ICH za dve pence,“ vykrikoval môj starý otec, držiak kapusty v oboch rukách, „neponúkam vám ich za pencu, ba dokonca ani za pol pence. Nie, dám vám ich za groš!“

To boli prvé slová, ktoré som si zapamätal. Ešte skôr, ako som sa naučil chodiť, ma moja najstaršia sestra zvykla posadiť do škatule od pomarančov na chodníku vedľa predajného miesta starého otca, aby mala istotu, že svoje učňovské roky začnem včas.

„Iba si uplatňuje nárok na miesto,“ hovorieval starý otec zákazníkovi, keď ukazoval na drevenú debnu, v ktorej som sedel. V skutočnosti moje prvé slovo bolo „starký“ a druhé „groš“, a kým som dovŕšil tri roky, vedel som doslova opakovať všetky jeho predavačské riekanky. Moja rodina si nikdy nebola istá, v ktorý deň som sa vlastne narodil, tatko totiž tú noc strávil v base a mama zomrela skôr, ako som sa stihol prvý raz nadýchnuť. Starký sa domnieval, že to pokojne mohlo byť v sobotu, pravdepodobne v januári, a bol presvedčený, že sa písal rok 1900, lebo vedel, že sa to stalo ešte za vlády kráľovnej Viktórie. Napokon sme sa teda zhodli na sobote 20. januára 1900.

Svoju matku som nikdy nepoznal, lebo ako som už spomenul, zomrela v deň, keď som sa narodil. „Pri pôrode“, tak to nazval náš miestny farár, hoci som celkom nechápal, o čom presne hovorí, až kým som sa o niekoľko rokov neskôr nestretol s podobným príbehom. Otec O'Malley mi neustále pripomínal, že to bola svätica, ak sa v živote vôbec s nejakou stretol. Môj otec – ktorého za svätého nepokladal nikto – cez deň pracoval v dokoch, noci trávil v krčme

a domov sa vracal nadránom, lebo to bolo jediné miesto, kde sa mohol nerušene vyspať.

Zvyšok mojej rodiny pozostával z troch sestier – najstaršia bola Sal, ktorá mala päť rokov a vedela, kedy sa narodila, lebo to bolo uprostred noci a tatko nemohol spať, Grace, ktorá mala tri roky a nikoho nepripravila o spánok, a červenovlasá Kitty, ktorá mala osemnásť mesiacov a v jednom kuse revala.

Hlavou rodiny bol starý otec Charlie, po ktorom som dostal meno. Spal vo vlastnej izbe na prízemí nášho domu na Whitechapel Road nielen preto, lebo bol najstarší, ale aj preto, lebo vždy načas platil nájomné. Všetci ostatní sme boli natlačení spolu v izbe oproti. Obývali sme aj ďalšie dve miestnosti na prízemí, dalo by sa povedať, že kuchyňu a čosi, čo by väčšina ľudí nazvala veľkým kredencom, no Grace tomu s obľubou hovorila salón.

V záhrade – bez trávniku – bol záchod, o ktorý sme sa delili s írskou rodinou, čo bývala na poschodí nad nami. Mali sme dojem, že tam vždy chodia o tretej v noci.

Starký – povoláním pouličný predavač – mal svoje stále miesto na rohu Whitechapel Road. Len čo som sa dokázal vyštveráť zo svojej debny na pomaranče a motať sa pomedzi ostatné káry, rýchlo som sa presvedčil, že miestni ho pokladajú za najlepšieho pouličného predavača v štvrti East End vo východnom Londýne.

Môj otec, ako som už spomínal, pracoval ako prístavný robotník, no nikdy nejavil záujem ani o jedného z nás, a hoci si občas zarobil až libru týždenne, peniaze zakaždým skončili u Čierneho býka, kde si objednával jednu pintu piva za druhou, a postupne ich prehral v kartách alebo domine v spoločnosti nášho najbližšieho suseda Berta Shorrocksa, muža, ktorý podľa všetkého nevedel ani poriadne rozprávať, iba neustále hundral.

Pravdupovediac, nebyť starkého, nedotiahol by som to ani na návštevu miestnej základnej školy na Jubilee Street a slovo „návšteva“ presne vystihovalo moju tamojšiu činnosť, lebo keď som ta prišiel, veľa som nenarobil, iba som búchal doskou na malej lavici a občas potiahol za vrkoče Macatú frndu, dievča, ktoré sedelo predou mnou. V skutočnosti sa volala Rebecca Salmonová a bola dcérou Dana Salmona, ktorý vlastnil pekárstvo na rohu Brick Lane. Macatá frnda presne vedela, kedy a kde sa narodila, a nikdy nám nezabudla

pripomenúť, že je takmer o rok mladšia než ostatní žiaci v našej triede.

Nevedel som sa dočkať, kým o štvrtej popoludní zvonec ohlási koniec vyučovania, aby som naposledy tresol doskou na lavici a rozbehol sa po Whitechapel Road pomôcť starkému pri káre.

V sobotu mi starký ako mimoriadnu odmenu dovolil ísť s ním skoro ráno na trhovisko v Covent Garden, kde vyberal ovocie a zeleninu, ktoré potom predával na svojom stanovišti priamo oproti obchodu pána Salmona a vedľa stánku s rybami a hranolčekmi pána Dunkleyho.

Hoci som sa nevedel dočkať, kedy nadobro skončím so školou a budem môcť pracovať so starkým naplno, stačilo vymeškať jedinú hodinu a v sobotu popoludní by ma nezobral na zápas West Hamu, a čo bolo ešte horšie, už by mi nedovolil skoro ráno predávať zo svojej káry.

„Dúfal som, že z teba vyrastie niekto, ako je Rebecca Salmonová,“ hovorieval mi. „Tá dievčina to raz dotiahne ďaleko...“

„Čím ďalej, tým lepšie,“ odvrkol som mu zvyčajne, no starký sa nikdy nezasmial, iba mi pripomenul, že Rebecca je najlepšia žiačka v triede vo všetkých predmetoch.

„Okrem aritmetiky,“ namietol som sebavedome, „tam ju strčím do vrečka.“ Aby ste ma chápali, z hlavy som vedel spočítať akékoľvek čísla, ktoré si Rebecca musela zapisovať na papier, čo ju privádzalo na pokraj zúfalstva.

Po celý čas, čo som navštevoval základnú školu na Jubilee Street, sa v nej môj otec neukázal ani raz, no starký sa tam zastavil aspoň raz za pol roka a prehodil pár slov s mojím učiteľom pánom Cartwrightom. Pán Cartwright mu povedal, že s mojou hlavou na čísla by som to mohol raz dotiahnuť na účtovníka alebo úradníka. Raz dokonca poznamenal, že by mi mohol „nájst miesto v City“. Pre mňa by to však bola čistá strata času, pretože som túžil iba po jedinom – pridať sa k starkému pri jeho káre.

Ako sedemročný som prišiel na to, že meno na káre starkého – Charlie Trumper, poctivý obchodník od roku 1823 – je rovnaké ako moje. Môj otec sa totiž volal George a pri viacerých príležitostiach dal jasne najavo, že keď starký odíde do dôchodku, nemá záujem prevziať jeho káru, pretože nemieni opustiť svojich kamarátov v dokoch.

Jeho rozhodnutie ma nesmierne potešilo. Oznamil som starkému, že keď raz prevezmem káru ja, nebudeme na nej musieť meniť ani meno.

Starký iba zastonal: „Nechcem, aby si skončil ako obyčajný robotník vo východnom Londýne, malý muž. Si priveľmi múdry na to, aby si sa celý život vláčil s károu.“ Zosmutnel som, keď som ho počul takto hovoriť; zrejme nechápal, že si neviem predstaviť robiť niečo iné.

Škola sa vliekla mesiac za mesiacom, rok za rokom a Rebecca Salmonová zbierala na výročných slávnostiach jednu cenu za druhou. Tie zhromaždenia boli o to neznesiteľnejšie, že sme zakaždým museli počúvať, ako na pódiu recituje dvadsiaty tretí žalm, vystrojená v bielych šatách, bielych ponožkách a čiernych topánkach. Dokonca aj v čiernych vlasoch mala uviazanú bielu mašľu.

„Stavím sa, že si každý deň mení nohavičky,“ zašepkala mi do ucha Kitty.

„A ja stavím libru proti grošu, že je ešte panna,“ dodala Sal.

Vybuchol som do smiechu, lebo tak reagovali všetci pouliční obchodníci na Whitechapel Road zakaždým, keď počuli slovo „panna“, aj keď sa musím priznať, že som vtedy vôbec netušil, čo to znamená. Starký na mňa sykol: „Pst“ a usmial sa, keď som si šiel na pódium prevziať cenu za aritmetiku – škatuľu farebných ceruziek, ktoré mi boli na prd. Mohol som si však vybrať iba medzi nimi a knihou.

Keď som sa vrátil na svoje miesto, starký tlieškal tak silno, až sa niektoré mamičky s úsmevom obrátili, čo starého pána iba utvrdilo v presvedčení, že musím zostať v škole až do štrnástich rokov.

No už pred dovŕšením desiatich rokov mi dovolil, aby som mu ráno pred odchodom do školy pomáhal nakladať tovar na káru. Zemiaky dopredu, zeleninu do stredu a mäkké ovocie dozadu – to bolo jeho zlaté pravidlo.

„Nikdy nedovoľ kupujúcim dotýkať sa ovocia, kým ti nepodajú peniaze,“ hovorieval. „Zemiaky sa len tak ľahko neotlčú, ale skús predať strapeč hrozna, ktorý niekoľko ráz zdvihli a znovu pustili späť.“

Kým som mal jedenásť, už som od zákazníkov preberal peniaze a vydával im náležité drobné. Vtedy som sa prvý raz stretol s dlaňovým podfukom. Občas sa stalo, že keď som zákazníkovi podal späť drobné, otvoril dlaň a ja som zistil, že mu z nej znenazdania zmizla jedna minca, takže som mu musel doplatiť. Starkého som tak pripravoval o značnú časť týždenného zisku, až kým mi nevysvetlil, že

pri vydávaní musím povedať: „Vydávam dve pence, pani Smithová,“ a podať mince tak, aby ich všetci jasne videli.

Skôr ako som oslávil dvanásť narodeniny, vedel som sa s tvárou pokerového hráča dohadovať so zásobovateľmi v Covent Garden a o chvíľu nato s úsmevom od ucha k uchu predávať ten istý tovar zákazníkovi vo Whitechapele. Tiež som si všimol, že starký pravidelne strieda zásobovateľov, „pre istotu, aby ma nik nepokladal za istotu“.

Do trinástich rokov som sa stal jeho očami aj ušami. Poznal som po mene každého obchodníka s ovocím a zeleninou v Covent Garden, ktorý za niečo stál. Rýchlo som prišiel na to, ktorí predajcovia ukládajú pekné ovocie na zhnité, ktorí priekupníci maskujú otľčené jablká a ktorí zásobovatelia sa vás zakaždým pokúsia ošmeknúť pri vážení. No ešte dôležitejšie bolo, že na predajnom mieste som sa naučil, ktorí zákazníci neplatia dlh, a preto im nesmiem dávať na dlh a zapisovať ich na tabuľu dlžníkov.

Dodnes si pamätám, ako sa mi hruď nadúvala pýchou v deň, keď mi pani Smelleyová, ktorá vlastnila nájomný dom na Commercial Road, povedala, že som starkému akoby z oka vypadol a jedného dňa vraj môžem byť rovnako dobrý predavač ako on. V ten večer som si na oslavu objednal prvú pintu piva a zapálil prvú woodbinku. Ani jedno som však nedotiahol do konca.

Nikdy nezabudnem na sobotňajšie ráno, keď mi starký prvý raz dovolil obsluhovať káru samému. Za päť hodín ani raz neotvoril ústa, aby mi poradil, či dokonca vyslovil svoj názor. Až keď na konci dňa počítal denný zárobok, napriek tomu, že sme utŕžili o dva šilingy a päť pencí menej ako v iné soboty, podal mi mojich obvyklých šesť pencí týždennej odmeny.

Vedel som, že starký si želá, aby som zostal v škole a zlepšil sa v čítaní a písaní, no v posledný piatok decembra roku 1913 som vyšiel z brány základnej školy na Jubilee Street s otcovým požehnaním. Odjakživa mi hovoril, že vzdelanie je strata času a že v ňom nevidí zmysel. Súhlasil som s ním, hoci Macatá frnda získala štipendium na školu St. Paul's, ktorá bola kdesi ďaleko v Hammersmithe. Kto už len stojí o školu v Hammersmithe, keď môže bývať vo východnom Londýne?

Pani Salmonová si to očividne želala, lebo každému, kto uviazol v rade na chlieb v jej pekárni, rozprávala o dcériných „intelektuálnych schopnostiach“, nech už tým myslela čokoľvek.

„Nafúkaná snobka,“ zašepkal mi do ucha starký. „Patrí k ľuďom, čo majú v dome misu s ovocím, aj keď nik nie je chorý.“

Mal som rovnakú mienku o jej dcére ako starký o pani Salmonovej. Pán Salmon však bol fajn. Kedysi bol aj on pouličným predavačom, ešte skôr, ako sa oženil s pekárovou dcérou slečnou Roachovou.

Každú sobotu ráno, kým som pripravoval káru, sa pán Salmon vytratil do whitechapelskej synagógy a nechal svoju ženu v obchode samu. Kým bol preč, nikdy nám nezabudla hlasno pripomínať, že ona nie je Židovka.

Macatá frnda zjavne váhala, či má ísť s tatkom do synagógy, alebo ostať trčať v obchode, kde sedela pri výklade a napchávala sa buchtičkami so šľahačkou, len čo sa jej otec stratil z dohľadu.

„Zmiešané manželstvá sú vždy oštara,“ hovorieval mi starký. Trvalo mi roky, kým som prišiel na to, že nemal na mysli tie buchtičky so šľahačkou.

V deň, keď som prestal chodiť do školy, som povedal starkému, že si môže pospať, kým zabehnem do Covent Garden naložiť káru, no nechcel o tom ani počuť. Keď sme prišli do tržnice, prvý raz mi dovolil vyjednávať s priekupníkmi samému. Rýchlo som našiel jedného, ktorý súhlasil, že mi predá tucet jabĺk za tri pence, ak mu zaručím, že budem od neho brať rovnaké množstvo každý deň celý nasledujúci mesiac. Keďže starý otec Charlie a ja sme na raňajky vždy mávali jablko, dohoda vyriešila naše osobné potreby a zároveň mi pomohla zabezpečiť zásobu tovaru pre zákazníkov.

Od tej chvíle bol každý deň ako sobota a občas sa nám podarilo zvýšiť týždenný zisk až na štrnásť šilingov.

Odvtedy som dostával plat päť šilingov týždenne – hotový majetok. Štyri z nich som si zamykal do plechovej škatule schovanej pod starkého posteľou, až kým som si nenašetril prvý guineu. „Človek s guineou je zabezpečený,“ povedal mi raz pán Salmon, keď stál pred svojím obchodom s palcami zastrčenými vo vreckách vesty a vystavoval na obdiv ligotavé zlaté hodinky na retiazke.

Po večeroch, keď starký prišiel domov na večeru a otec sa pobral do krčmy, ma čoskoro omrzelo len tak vysedávať a počúvať, čo moje sestry celý deň porábali, a tak som sa prihlásil do Whitechapelského chlapčenského klubu. V pondelky, stredy a piatky sa tam hrával stolný tenis, v utorky, štvrtky a soboty sa boxovalo. Stolnému tenisu

som nikdy neprišiel na chuť, ale stal sa zo mňa celkom schopný bantamový boxer a raz som dokonca reprezentoval klub proti Bethnal Greenu.

Na rozdiel od otca som nikdy neholdoval krčmám, dostihom ani kartám, zato som bol zaniateným fanúšikom West Hamu a väčšinu sobotňajších popoludní som trávil na štadióne. Občas som sa večer vybral aj do západného Londýna pozrieť si najnovšiu hudobnú hviezdu.

Keď sa ma starký opýtal, čo by som chcel na pätnáste narodeniny, bez najmenšieho zaváhania som odvetil: „Vlastnú káru,“ a dodal som, že už mám našetrené takmer dosť, aby som si ju kúpil. Len sa zasmial a povedal, že tá jeho stará je ešte celkom dobrá a že ju dostanem, keď príde čas, aby som ju prevzal. Zároveň ma upozornil, že bohatý človek tomu hovorí kapitál, a poznamenal, že nikdy nemám investovať do ničoho nového, najmä nie počas vojny.

Pán Salomon mi už pred časom povedal, že sme takmer pred rokom vyhlásili vojnu Nemecku – hoci nik z nás dovtedy o nijakom arcivojvodovi Františkovi Ferdinandovi nepočul. Až keď z trhoviska začali miznúť mladí muži, ktorí odchádzali na „front“, uvedomili sme si, aké je to vážne. Nahrádzali ich mladší bratia – niekedy dokonca sestry. V sobotu ráno bolo vo východnom Londýne neraz viac mužov v kaki uniformách ako v civile.

Mojou ďalšou spomienkou na to obdobie bol výrobca párkov Schulz, od ktorého sme si často kupovali pochúťku na sobotňajšiu večeru, najmä keď nám k svojmu bezzubému úškrnu prihodil ďalší párok zadarmo. V poslednom čase sa však zjavne začínal každý jeho deň rozbitým výkladom. Jedného dňa sme našli priečelie jeho obchodu zadebnené a pána Schulza sme už nikdy viac nevideli. „Internovali ho,“ zašepkal záhadne starký.

Môj otec sa k nám občas pridával v sobotu ráno, no len preto, aby od starkého vymámil nejaké peniaze a mohol ísť do Čierneho býka minúť všetko so svojím kumpánom Bertom Shorrocksom.

Týždeň čo týždeň mu starký vycáloval šiling, niekedy dokonca aj florin, čo – ako sme obaja vedeli – sme si nemohli dovoliť. A najviac ma zlostilo, že on sám nikdy nepil ani neholdoval hazardu. To však môjho otca neodradilo, aby zhrabol peniaze, brnkol si do čiapy a potom zamieril do Čierneho býka.

Takto to pokračovalo týždeň za týždňom a možno by sa to nikdy neskončilo, keby raz v sobotu ráno k našej káre nepristúpila istá snobsky pôsobiaca dáma. Už niekoľko dní som ju videl postávať na rohu v dlhých čiernych šatách s parazólom v ruke. Tentoraz zastala pri mojom otcovi a pripla mu na chlopňu biele pierko.

Nikdy som ho nevidel takého našťavaného. Bol ešte zúrivejší než v sobotné noci, keď prehral všetky peniaze v hazardných hrách a vracal sa domov taký napitý, že sme sa museli pred ním schovať pod posteľ. Zdvihol proti tej dáme zaťatú päsť, no tá sa ani nepohla, ba dokonca mu šplechla priamo do tváre, že je „zbabel“. Vychrlil na ňu záplavu nevybraných slov, ktoré si zvyčajne nechával pre vyberača nájomného. Potom jej vytrhol všetky pierka, hodil ich do jarku a odpochoďoval do Čierneho býka. Neprišiel domov ani na obed, hoci Sal servírovala ako hlavné jedlo rybu s hranolčkami. Neponosoval som sa, lebo kým som v to popoludnie odišiel na zápas West Hamu, spakoval som aj jeho porciu hranolčiek. Nebol doma ani večer, keď som sa vrátil, a keď som sa nasledujúce ráno zobudil, jeho strana postele bola nedotknutá. Keď nás starký priviedol z dopoludňajšej omše domov, po otcovi stále nebolo ani stopy, a tak som mal širokú posteľ už druhú noc len sám pre seba.

„Zrejme strávil ďalšiu noc v base,“ poznamenal starký v pondelok ráno, keď som tlačil káru stredom ulice, snažiac sa vyhnúť konškému trusu po omnibusoch, ktoré ťahali kone do City a späť po trase Metropolitan.

Keď sme prechádzali popred číslo 110, zbadal som pani Shorrocksovú, ako na mňa civie z okna so svojím typickým podliatym okom a tvárou posiatou modrinami všetkých možných odtieňov – darček od Berta po väčšine sobotňajších večerov.

„Môžeš ho ísť vyzdvihnúť okolo obeda,“ povedal starký. „Dovtedy už hádam vytriezvie.“

Zamračil som sa pri predstave, že budem musieť vysoliť pol koruny na zaplatenie pokuty, čo znamenalo, že ďalší celodenný zárobok spláchneme do kanála.

Niekoľko minút po dvanástej som sa hlásil na policajnej stanici. Službukonajúci seržant ma informoval, že Bert Shorrocks je stále v cele a popoludní ho predvedú pred sudcu, no môjho otca vraj celý víkend ani len nevideli.

„Môžeš si byť istý, že sa znovu objaví ako nevítaný hosť,“ zachechtal sa starký.

Lenže tatko sa „znovu objavil“ až po vyše mesiaci. Keď som ho zbadal, neveril som vlastným očiam: od hlavy po päty bol vo vojenskom. Aby ste rozumeli, narukoval k druhému bataliónu Kráľovských strelcov. Oznámil nám, že na front ho zrejme pošlú v najbližších týždňoch, no do Vianoc vraj určite bude doma; nejaký dôstojník mu povedal, že dovtedy tých prekliatych Nemčúrov zaženú domov.

Starký pokrútil hlavou a zamračil sa, ale ja som bol na tatka taký hrdý, že som celý zvyšok dňa chodil po trhu po jeho boku. Dokonca aj dáma, ktorá na rohu rozdávala biele pierka, mu uznanlivo kývla hlavou. Zagánil som na ňu a sľúbil som tatkovi, že ak Nemčúrov nezaženú domov do Vianoc, nechám trh trhom a vstúpim do armády, aby som mu pomohol dokončiť robotu. V ten večer som s ním dokonca zašiel do Čierneho býka, rozhodnutý minúť celý svoj týždenný zárobok na čokoľvek, čo si zažela. Lenže nik mu nedovolil zaplatiť ani za jediný pohár, takže som neminul ani pol pence. Nasledujúce ráno nás opustil a vrátil sa k svojmu regimentu ešte skôr, ako sme so starkým vyrazili do tržnice.

Otec nám nikdy nenapísal, lebo nevedel písať, ale každý vo východnom Londýne vedel, že kým vám pod dvere nezasunú jednu z tých hnedých obálok, člen vašej rodiny, ktorý odišiel na front, je stále nažive.

Z času na čas mi pán Salmon čítal zo svojich raňajších novín, no keďže nikdy nenašiel zmienku o Kráľovských strelcoch, netušil som, čo môj tatko práve porába. Len som sa modlil, aby nebol niekde pri Ypres, kde, ako nás informovali noviny, utrpeli naši vojaci ťažké straty.

Vianoce boli v našej rodine nezvyčajne tiché, najmä preto, že tatko sa nevrátil domov, tak ako to sľuboval ten dôstojník.

Sal, ktorá pracovala na zmeny v kaviarni na Commercial Road, sa vrátila do práce už na druhý vianočný sviatok a Grace zostala počas celých takzvaných sviatkov slúžiť v londýnskej nemocnici. Kitty sa medzitým len bezcieľne motala po okolí a vyzvedala, kto čo dostal pod stromček, a potom zase zaliezla do postele. Nikdy si nevedela udržať prácu dlhšie ako týždeň, no napriek tomu sa jej darilo obliekať lepšie ako nám ostatným. Predpokladám, že to bolo preto, lebo zástup jej frajerov bol pred odchodom na front ochotný minúť na ňu

aj poslednú pencu. Nevedel som si predstaviť, čo im asi povie, keď sa všetci vrátia domov naraz v ten istý deň.

Občas sa ponúkla, že nám pomôže zopár hodín pri káre, no len čo prejedla denný zárobok, hneď zdúchla. „Nemôžem povedať, že by bola veľmi užitočná,“ komentoval to starký. Ja som sa však neponosoval. Mal som šesťnásť, svet bol pre mňa gombička a v tom čase som myslel iba na to, ako rýchlo sa mi podarí získať vlastnú káru.

Pán Salomon mi povedal, že najlepšie káry majú vo výpredaji na Old Kent Road, pretože veľmi veľa mladých mužov poslúchlo Kitchenеровu výzvu a vstupovalo do armády brániť kráľa a vlasť. Bol presvedčený, že lepší čas na to, čo nazval dobrý *metsieħ*, už nepríde. Poďakoval som sa mu a poprosil ho, aby starkému neprezradil, čo mám v úmysle, lebo som chcel vybaviť ten *metsieħ* skôr, ako sa to dozvie.

Nasledujúcu sobotu ráno som starkého požiadal o niekoľko hodín voľna.

„Našiel si si frajerku, čo? Lebo dúfam, že nejde o chľast.“

„Ani jedno, ani druhé,“ odvetil som s úškrnom. „Ale budeš prvý, kto sa to dozvie, starký, to ti sľubujem.“ Brnkol som si do šiltu a zamieril som na Old Kent Road.

Cez Temžu som prešiel po Tower Bridge a pokračoval na juh ďalej, než som kedy v živote zašiel. Keď som dorazil na konkurenčný trh, nemohol som uveriť vlastným očiам. Jakživ som nevidel pokope toľko kár. Stáli vyrovnané v rade – dlhé, krátke, masívne, vo všetkých dúhových farbách. Na niektorých sa skveli mená, ktoré boli vo východnom Londýne známe už niekoľko generácií. Viac než hodinu som si obzeral všetky káry na predaj, no stále som sa vracal k jednej, čo mala na boku modro-zlatý nápis: Najväčšia kára na svete.

Jej majiteľka mi povedala, že ju má iba mesiac a že jej muž, ktorého zabili Nemčúri, za ňu zaplatil tri libry šterlingov a vraj ju nedá ani o cent lacnejšie.

Vysvetlil som jej, že nemám viac ako dve libry, ale som ochotný doplatiť zvyšok do šiestich mesiacov.

„O šesť mesiacov môžeme byť všetci mŕtvi,“ pokrútila hlavou s výrazom človeka, ktorý už podobné reči počul veľa ráz.

„V tom prípade vám dám dve libry a šesť pencí a navyše vám ponúknem do zálohy káru svojho starého otca,“ povedal som bez rozmýšľania.

„Ako sa volá tvoj starý otec?“

„Charlie Trumper,“ vyhlásil som pyšne, hoci som, pravdupovediac, nečakal, že o ňom niekedy počula.

„Charlie Trumper je tvoj starý otec?“

„No a čo?“ odsekol som spurne.

„V tom prípade mi zatiaľ postačia dve libry a šesť pencí, mladý muž,“ prehodila. „A daj si záležať, aby si mi zvyšok zaplatil do Vianoc.“

Vtedy som sa po prvý raz presvedčil, čo znamená slovo „reputácia“. Podal som žene svoje celoživotné úspory a prisľúbil, že zvyšok dostane pred koncom roka.

Dohodu sme spečatili podaním rúk. Schytil som svoj nový majetok za rúčky a začal tlačiť svoju prvú káru nazad cez most k Whitechapel Road. Keď Sal a Kitty zbadali môj úlovok, začali nadšene poskakovať a dokonca mi pomohli namaľovať na bok nápis: „Charlie Trumper, poctivý obchodník od roku 1823“.

Len čo sme dokončili svoje dielo a dlho predtým, ako farba zaschla, som s károu víťazoslávne zamieril k trhovisku. Keď som sa blížil k starkého miestu, uškŕňal som sa od ucha k uchu.

Zhluk ľudí okolo jeho káry sa mi zdal väčší, než býval zvyčajne v sobotu dopoludnia, a nechápal som, prečo všetci zmĺkli, keď som podišiel bližšie. „Je tu mladý Charlie!“ zvolal ktosi a niekoľko tvárí sa obrátilo ku mne. Vytušil som, že sa stalo niečo zlé, a tak som pustil rúčky svojej novej káry a rozbehol sa medzi ľuďmi. Rýchlo sa rozostúpili a vytvorili mi cestičku. Keď som prišiel celkom dopredu, prvý, čo som uvidel, bol môj starý otec. Ležal na chodníku, hlavu mal opretú o debničku s jablkami a tvár bielu ako stena.

Priskočil som k nemu a klesol som na kolená. „To som ja, Charlie, starký, som tu!“ zvolal som. „Čo mám spraviť? Povedz mi, čo treba, a ja to spravím.“

Pomaly zažmurkal oťaženosťmi viečkami. „Pozorne ma počúvaj, chlapče,“ povedal pomedzi trhavé nádychy. „Kára teraz patrí tebe, tak ju ani svoje vyhradené miesto nikdy nespusti z očí na dlhšie než na pár hodín.“

„Čo to hovoríš, starký? Je to tvoja kára a tvoje miesto. Ako budeš bez nich pracovať?“ opýtal som sa. Ale on ma už nepočul.

Až do tej chvíle som si neuvedomil, že niekto, koho poznám, môže zomrieť.

2

STARKÉHO POHREB sa konal v bezmračné predpoludnie začiatkom februára v Kostole Panny Márie a svätého Michala na Jubilee Street. Len čo zbor zaujal svoje miesto, ostali už len miesta na státie. Medzi ľuďmi tiesniacimi sa vzadu bol dokonca aj pán Salmon v dlhom čiernom kabáte a čiernom klobúku so širokou strieškou.

Keď Charlie nasledujúce ráno pritiahol svoju novučickú káru na starkého miesto, pán Dudley vyšiel zo svojho obchodu s rybami a hranolčekmi a obdivoval jeho nový majetok. „Dá sa na ňu naložiť takmer dvakrát viac tovaru ako na starkého starú káru,“ pochválil sa Charlie. „Navyše za ňu dlhujem iba devätnásť šilingov a šesť pencí.“ No už koncom týždňa zistil, že polovica káry ostáva plná zvädnutého tovaru, o ktorý nik nestál. Dokonca aj Sal a Kitty ohrňali nosy, keď im ponúkol také lahôdky ako sčerneté banány a otlčené jablká. Trvalo niekoľko týždňov, kým sa nový predavač naučil aspoň približne odhadnúť množstvo tovaru, ktoré každé ráno potreboval pre svojich zákazníkov, a ešte dlhšie mu trvalo, kým si uvedomil, že ich potreby sa zo dňa na deň menia.

V jedno sobotňajšie ráno, keď Charlie vyzdvihol svoj tovar z tržnice a vracal sa do Whitechapelu, začul prenikavý krik.

„Britské jednotky rozdrvené pri Somme!“ vykrikoval chlapec, ktorý stál na rohu Covent Garden a mával novinami vysoko nad hlavou.

Charlie obetoval polpencu za výtlačok *Daily Chronicle*, sadol si na obrubník a začal čítať, pomaly prechádzajúc očami po riadkoch a vyhľadávajúc slová, ktoré poznal. Ostatné si domýšľal z kontextu. Do-

zvedel sa o smrti tisícok britských vojakov, ktorí sa spolu s Francúzmi zapojili do ofenzívy proti armáde cisára Wilhelma. Nešťastná operácia sa skončila katastrofou. Generál Haig predpokladal, že vojská postúpia denne o tri a pol kilometra, no namiesto toho boli prinútené ustúpiť. Výkriky „Na Vianoce budeme doma!“ zrazu pôsobili ako bohapusté chvastanie.

Charlie hodil noviny do jarku. Bol presvedčený, že jeho tatka nijaký Nemec nezabije, hoci sa v poslednom čase začínal cítiť previnilo, že sa nijako nezapája do vojnového úsilia. Grace sa totiž prihlásila na službu v nemocničných stanoch, ktoré sa nachádzali sotva kilometer od frontovej línie.

Hoci mu písala každý mesiac, nevedela mu poskytnúť nijaké správy o tom, kde sa nachádza ich otec. „Je tu pol milióna vojakov,“ vysvetľovala, „a všetci vyzerajú rovnako – premrznutí, mokří a hladní.“ Sal ďalej pracovala ako čašníčka na Commercial Road a všetok voľný čas trávila hľadaním manžela, zatiaľ čo Kitty si bez najmenších problémov dokázala nájsť toľko mužov, koľko len potrebovala na uspokojenie svojich potrieb. Zo všetkých troch sestier mala najviac voľného času práve Kitty, a keby chcela, mohla by cez deň Charlieemu pomôcť pri káre. Lenže nikdy nevstávala pred východom slnka a z domu vyklázla ešte pred zotmením, takže stále nebola tým, čo by starký nazval prínosom.

Trvalo celé týždne, kým si mladý Charlie odvykol obracať hlavu a pýtať sa: „Koľko, starký?“ „Po čom, starký?“ alebo „Môže pani Rugglesová kupovať na dlh?“ A až keď splatil do poslednej pence svoju novú káru a neostala mu takmer nijaká hotovosť, začal si naplno uvedomovať, aký výnimočný pouličný predavač bol jeho starký.

Počas prvých mesiacov zarobili sotva niekoľko pencí týždenne a Sal nadobudla presvedčenie, že skončia v chudobinci, ak budú ďalej meškať s platením nájomného. Prosila Charlieho, aby predal káru po starom a získal tak aspoň ďalšiu libru, no Charlie zakaždým odpovedal rovnako: „Nikdy!“ a potom dodal, že radšej bude hladovať a nechá káru zhníť na dvore, než by dopustil, aby ju odviezli cudzie ruky.

Zakrátko sa však obchodu začalo dariť o čosi lepšie a najväčšia kára na svete napokon prinášala dostatočný zisk, takže Sal si mohla dovoliť kúpiť šaty z druhej ruky, Kitty nové topánky a Charlie oblek z tretej ruky.

Charlie bol stále chudý – patril skôr do mušej váhy – a ani veľmi nenarástol, no keď prišli a pominuli jeho sedemnásť narodeniny, všimol si, že dámy na rohu Whitechapel Road, ktoré pripínali biele pierka každému mužovi v civilnom oblečení, sa naňho začali dívať ako nedočkávané supy.

Nemcov sa Charlie nebál, no stále dúfal, že vojna sa čoskoro skončí a jeho otec sa vráti do Whitechapelu, späť k starým zvykom: cez deň do dokov a večer do krčmy Čierny býk. Lenže listy neprichádzali a noviny prinášali iba kusé správy, takže ani pán Salmon mu nevedel povedať, čo sa na fronte skutočne deje.

Ako plynuli mesiace, Charlie čoraz lepšie chápal potreby svojich zákazníkov a oni sa zasa presviedčali, že jeho kára ponúka za rovnaké ceny kvalitnejší tovar než mnohí konkurenti. Dokonca aj Charlie nadobudol pocit, že sa situácia zlepšuje, keď sa raz ráno pri ňom zjavila pani Smelleyová s úsmevom na tvári a chcela kúpiť pre svoj nájomný dom viac zemiakov, než by bežný zákazník spotreboval za mesiac.

„Mohol by som vám objednávky doručovať priamo domov, pani Smelleyová, to predsa viete,“ povedal a nadvihol čiapku. „Každý pondelok ráno až k dverám.“

„Nie, ďakujem, Charlie,“ odvetila. „Rada si vždy pozriem, čo kupujem.“

„Dajte mi šancu dokázať, že sa na mňa môžete spoľahnúť, pani Smelleyová, a už nebudete musieť behať na trh v každom počasí len preto, že sa vám zrazu objaví viac nájomníkov, ako ste čakali.“

Skúmavo si ho premerala. „Dobre, skúsím to na niekoľko týždňov,“ prikývla. „Ale ak ma niekedy podvedieš, Charlie Trumper...“

„Dohodnuté,“ odvetil Charlie s úškrnom. Od toho dňa už pani Smelleyovú nikdy nevideli osobne nakupovať ovocie alebo zeleninu na trhu.

Charlie sa rozhodol, že ak sa mu donášková služba osvedčila pri nej, mal by ju rozšíriť aj medzi ďalších zákazníkov vo východnom Londýne. Uvažoval, že by tak azda mohol zdvojnásobiť svoje príjmy. Nasledujúce ráno vytlačil starkého káru z dvora, utrel z nej pavučiny, dal jej nový náter a poveril Kitty, aby chodila od domu k domu a zbierala objednávky, zatiaľ čo on ostal na svojom predajnom mieste vo Whitechapeli.

V priebehu niekoľkých dní Charlie prišiel o celý zisk za predchádzajúci rok a ocitol sa opäť na začiatku. Ukázalo sa, že Kitty vôbec nemá hlavu na čísla, a čo bolo ešte horšie, naletela na každý smutný príbeh, ktorý jej zákazníci porozprávali. Neraz dokonca rozdávala potraviny zadarmo. Koncom mesiaca bol Charlie takmer na mizine a znovu nebol schopný zaplatiť nájomné.

„Tak aké ponaučenie si si zobral z toho odvážneho podnikateľského kroku?“ opýtal sa Dan Salmon z prahu svojho obchodu. Na hlave mal priliehavú čiapku posunutú na zátylok a palce zasunuté vo vreckách čiernej vesty, z ktorej hrdo vytŕčali hodinky s priehladným vekom.

„Dvakrát si rozmysli, či zamestnáš člena vlastnej rodiny, a nikdy nečakaj, že ľudia budú splácať dlhy,“ odvetil Charlie.

„Výborne,“ pochválil ho pán Salmon. „Učíš sa rýchlo. Tak teda, koľko potrebuješ, aby si zaplatil nájomné a prežil nasledujúci mesiac?“

„Na čo narážate?“ opýtal sa Charlie.

„Koľko?“ zopakoval pán Salmon.

Charlie sklonil hlavu. „Päť libier.“

V piatok večer, keď Dan Salmon stiahol roletu na obchode, podal Charlie mu päť sovereignov a niekoľko plátok macesu. „Vrátiš mi ich, keď budeš môcť, chlapče, a nehovor to mojej panej, lebo obaja budeme mať veľký problém.“

Charlie splácal dlh po piatich šilingoch týždenne a o dvadsať týždňov neskôr bola celá suma vyrovnaná. Odovzdanie poslednej splátky si bude do smrti pamätať, lebo to bolo v rovnaký deň, keď na Londýn zaútočili prvé veľké lietadlá, a on strávil väčšinu noci schovaný pod otcovou širokou posteľou, zatiaľ čo sa ho Sal a Kitty držali ako kliešte.

Nasledujúce ráno si Charlie v *Daily Chronicle* prečítal správu o následkoch bombardovania. Dozvedel sa, že pri nálete zahynulo viac než sto Londýňčanov a približne štyri stovky utrpeli zranenia.

Zahryzol do ranného jablka, potom doručil pani Smelleyovej týždennú objednávku a vrátil sa na svoje predajné miesto na Whitechapel Road. Pondelky boli vždy rušné, lebo po víkende si ľudia dopĺňali zásoby, a keď sa popoludní vrátil domov na číslo 112 na šálku čaju, bol vyčerpaný. Práve zapichol vidličku do svojej tretiny bravčového piroha, keď sa ozvalo klopanie na dvere.

„Kto to môže byť?“ spýtala sa Kitty, zatiaľ čo Sal nakladala Charliemu druhý zemiak.

„To zistíme len jediným spôsobom, dievča moje,“ odvetil Charlie, no ani sa nepohol.

Kitty neochotne vstala od stola a zakrátko sa vrátila s nosom vystrčeným vysoko do vzduchu. „Prišla Becky Salmonová. Vraj ,chce s tebou prehodiť slovo.“

„Naozaj? Tak potom bude najlepšie, ak slečnu Salmonovú zavedieš do salónu,“ povedal Charlie s úškrnom.

Kitty sa odšuchtala preč, zatiaľ čo Charlie vstal od kuchynského stola so zvyškami piroha v ruke. Zamieril do jedinej miestnosti, ktorá neslúžila ako spálňa, usadil sa do starého koženého kresla a ďalej prežúval. O chvíľu vstúpila do miestnosti Macatá frnda a zastala priamo pred ním. Nepovedala ani slovo. Trochu ho zaskočila jej mohutná postava. Hoci bola o päť či šesť centimetrov nižšia ako on, vážila najmenej o šesť kíl viac – bola to priam ťažká váha. Očividne sa neprestala napchávať buchtičkami so šľahačkou od pána Salmona. Charlie zízal na jej žiarivobielu blúzku a tmavomodrú skladanú sukňu. Na elegantnom modrom saku mala vyšitého zlatého orla lemovaného slovami, ktoré nikdy predtým nevidel. V krátkych tmavých vlasoch mala voľne uviazanú červenú mašľu a Charlie si všimol, že jej malé čierne topánky a biele ponožky sú bezchybne čisté ako vždy.

Chcel jej ponúknuť, aby si sadla, no keďže sedel v jedinom kresle v izbe, nemohol to urobiť. Prikázal Kitty, aby ich nechala osamote. Vzдорovito naňho zagánila, no napokon bez slova odišla.

„Tak čo chceš?“ opýtal sa, keď počul, že sa zatvorili dvere.

Rebecca Salmonová sa roztriasla a len s námahou súkala zo seba slová. „Prišla som za tebou kvôli tomu, čo sa stalo mojim rodičom.“ Každé slovo vyslovovala pomaly a opatrne a na Charlieho znechutenie úplne bez cockneyského prízvuku.

„A čo také sa stalo tvojim rodičom?“ opýtal sa namrzene, ale dúfal, že si Rebecca nevšimne, že prednedávnom začal mutovať. Becky vyhrkli slzy. Charlie nevedel, čo má robiť, a tak iba bezradne zízal z okna.

Becky sa ďalej chvela a až po chvíli prehovorila. „Tata včera v noci zahynul pri nálete a mamičku odviezli do londýnskej nemocnice.“ Náhle zmĺkla a nič viac nevysvetlila.

Charlie vyskočil z kresla. „Nikto mi to nepovedal,“ zahlásil a začal chodiť po miestnosti.

„Nemal si sa to ako dozvedieť,“ namietla Becky. „Ešte som to neoznámila ani predavačom v obchode. Myslia si, že dnes neprišiel do práce, lebo je chorý.“

„Chceš, aby som im to oznámil ja?“ opýtal sa Charlie. „Preto si sem prišla?“

„Nie,“ odvetila, zdvihla hlavu a na okamih zaváhala. „Chcem, aby si prevzal obchod.“

Jej návrh ho tak ohúril, že aj keď prestal chodiť hore-dolu, nezmo-
hol sa ani na slovo.

„Môj otec vždy hovoril, že nepotrvá dlho, a budeš mať vlastný obchod. Tak som si myslela...“

„O pečení neviem vôbec nič,“ zajachtal Charlie a zvalil sa späť do kresla.

„Tatovi dvaja pomocníci vedia o vedení pekárne všetko, čo treba. Stavím sa, že o niekoľko mesiacov budeš vedieť viac než oni. V tejto chvíli pekáreň potrebuje hlavne dobrého obchodníka. Môj otec vždy tvrdil, že si rovnako schopný ako tvoj starký Charlie. A všetci vedia, že on bol najlepší.“

„Ale čo moja kára?“

„Je len niekoľko metrov od obchodu, takže poľahky dohliadneš na oboje.“ Zaváhala a potom dodala: „Na rozdiel od svojej donáškovej služby.“

„Vedela si o nej?“

„Viem dokonca aj to, že si sa niekoľko minút predtým, ako môj otec v jednu sobotu odchádzal do synagógy, snažil vrátiť mu aj posledných päť šilingov. Nemali sme pred sebou nijaké tajomstvá.“

„Ako by to podľa teba malo fungovať?“ opýtal sa Charlie a začínal mať pocit, že za týmto dievčaťom je vždy o krok pozadu.

„Budeš mať na starosti káru aj obchod a staneme sa päťdesiat-percentnými spoločníkmi.“

„A čo budeš robiť ty, aby si si zaslúžila svoju polovicu?“

„Každý mesiac budem kontrolovať účtovné knihy a starať sa, aby sme načas platili dane a neporušovali nijaké mestské nariadenia.“

„Ja som dane nikdy neplatil,“ vyhlásil Charlie, „a kto sa, doparoma, stará o nejaké trápne mestské nariadenia?“

Becky naňho prvý raz uprene pozrela. „Ľudia, ktorí chcú jedného dňa viesť seriózny podnik, Charlie Trumper, presne takí.“

„Päťdesiat na päťdesiat sa mi nezdá celkom fér,“ ohradil sa Charlie, lebo ešte vždy sa snažil mať navrch.

„Môj obchod má oveľa väčšiu hodnotu ako tvoja kára a tiež oveľa lepšie vynáša.“

„Vynášal, kým nezomrel tvoj otec,“ vyhlásil Charlie, no okamžite svoje slová oľutoval.

Becky znovu sklonila hlavu. „Tak chceš, aby sme sa stali spoločníkmi, alebo nie?“ zašomrala.

„Šesťdesiat k štyridsiatim,“ povedal Charlie.

Dlho váhala, potom zrazu vystrela ruku. Charlie vstal z kresla a rázne jej ňou potriasol na znak toho, že jeho prvá dohoda je uzavretá.

Po pohrebe Dana Salmona sa Charlie každý deň snažil čítať *Daily Chronicle* v nádeji, že sa dozvie, čo má v pláne druhý batalión Kráľovských strelcov a kde by sa mohol nachádzať jeho otec. Vedel, že jeho regiment bojuje niekde vo Francúzsku, ale zmienka o presnej polohe sa v novinách nikdy neobjavila, takže nebol o nič múdrejší.

Každodenné čítanie novín malo pre Charlieho dvojité čaro, pretože sa začal zaujímať aj o inzeráty uverejňované takmer na každej strane. Nemohol uveriť, že snobi zo západného Londýna sú ochotní zaplatiť toľké peniaze za niečo, čo sa jemu videlo ako zbytočný prepych. No aj tak mu nič nebránilo túžiť ochutnať Coca Colu, najnovší nápoj z Ameriky, za ktorú pýtali pencu za fľašu, alebo vyskúšať nové bezpečné britvy od firmy Gillette – hoci sa ešte ani nezačal holiť – za šesť pencí za držadlo a dve pence za šesť čepelí. Bol si istý, že jeho otec, ktorý odjakživa používal iba otváraciu britvu, by taký nápad považoval za slabošký. A ženský podväzkový pás za dve guiney mu pripadal úplne absurdný. Sal ani Kitty by nič také nikdy nepotrebovali – hoci Macatá frnda si ho – podľa toho, ako sa správa – možno čoskoro zaobstará.

Charlieho tie zdanlivo nekonečné obchodné možnosti tak fascinovali, že v nedeľu dopoludnia začal jazdiť električkou do západného Londýna, len aby sa o všetkom presvedčil na vlastné oči. Na vozidle ťahanom koňmi sa odviezol do Chelsea, odtiaľ sa pomaly vracal späť na východ smerom k Mayfairu a cestou skúmal všetok tovar vystavený vo výkladoch. Všimol si aj to, ako sa ľudia obliekajú, a obdivoval

motorové vozidlá, ktoré chrlili dym, ale na rozdiel od koní nenechávali po sebe trus, keď rachotili stredom cesty. Dokonca začal uvažovať, na koľko by ho asi vyšiel prenájom obchodu v Chelsea.

V prvú októbrovú nedeľu roku 1917 Charlie zobral so sebou na výpravu do West Endu aj Sal – vraj aby jej ukázal pamiatky.

Spolu so sestrou sa pomaly presúvali od jedného výkladu k druhému a on nedokázal skryť nadšenie z každého nového objavu, na ktorý natrafili. Pánske obleky, klobúky, topánky, dámske šaty, parfumy, spodná bielizeň, ba aj zákusky a pečivo priťahovali jeho pozornosť na celé minúty.

„Prekristapána, vráťme sa do Whitechapelu, kam patríme,“ vyhlásila Sal. „Lebo jedno je isté – tu sa nikdy nebudem cítiť ako doma.“

„Vari to nechápeš?!“ povedal Charlie. „Jedného dňa budem vlastníť obchod v Chelsea.“

„Netáraj hlúposti!“ odvrkla Sal. „Niečo také si nemohol dovoliť ani Dan Salmon.“

Charlie sa neunúval s odpoveďou.

Keď prišlo na to, ako rýchlo si Charlie osvojí pekárske remeslo, Beckin odhad sa ukázal správny. V priebehu mesiaca vedel o teplotách pecí, kontrolkách, kvásku a správnom miešaní múky s vodou toľko ako ktorýkoľvek z jeho dvoch pomocníkov. A keďže mali tých istých zákazníkov, akým Charlie predával tovar z káry, príjmy v prvom štvrtroku na oboch stranách klesli iba nepatrne.

Ukázalo sa, že Becky je presne taká schopná, ako sľubovala. Viedla účty tak, že boli, ako sama vravela – „ako zo škatuľky“ –, ba dokonca zaviedla účtovné knihy aj pre Trumperovu káru. Na konci prvých troch mesiacov partnerstva zaznamenali zisk štyri libry a jedenásť šilingov napriek tomu, že dali u Salmonovcov nainštalovať novú plynovú pec a dohodli sa, že Charlie si kúpi svoj prvý oblek z druhej ruky.

Sal naďalej pracovala ako čašníčka v kaviarni na Commercial Road, ale Charlie vedel, že sa už nevie dočkať, kedy si nájde niekoho, kto si ju bude chcieť vziať – bez ohľadu na to, ako vyzerá alebo v akom je stave –, len aby, ako vravela, mohla spať vo vlastnej izbe.

Grace nikdy nezabudla poslať list vždy prvého v mesiaci a akýmsi zázrakom si dokázala zachovať veselú myseľ aj napriek tomu, že bola obklopená smrťou. Je celá matka, hovorieval otec O'Malley svojim farníkom. Kitty stále prichádzala a odchádzala, ako sa jej zachcelo, požičiavala si peniaze od sestier aj od Charlieho, ale nikdy nič nevrátila. Celý otec, hovorieval kňaz svojim farníkom.

„Páči sa mi tvoj nový oblek,“ pochválila ho pani Smelleyová, keď jej Charlie v to pondelkové popoludnie priviezol týždennú objednávku. Očervenel, nadvihol čiapku a predstieral, že pochvalu nepočul, a hneď odbehol do pekárne.

Druhý štvrtrok sľuboval ďalší zisk v oboch Charlieho podnikateľských oblastiach. Oznámil Becky, že poškuľuje po mäsiarstve, pretože majiteľov jediný syn padol pri Passchendaele. Becky ho však varovala, aby sa nepúšťal do ďalšieho podnikania, kým nezistia, aký majú zisk, a len vtedy, ak so svojimi plánmi oboznámia aj postarších predavačov. „Lebo jedna vec je istá, Charlie Trumper,“ povedala mu, keď sedeli v malej miestnosti domu Salmonovcov a kontrolovali mesačné účty, „o mäsiarstve nemáš najmenej potuchy. Trumper, poctivý obchodník od roku 1823, to sa mi páči,“ dodala, „ale Trumper, hlúpy bankrotár skrachovaný v roku 1917 ani najmenej.“

Becky si neodpustila poznámku ani k jeho novému obleku, ale až potom, ako dokončila kontrolu dlhého stĺpca čísel. Charlie jej už-úž chcel vrátiť kompliment a poznamenať, že si všimol, že zhodila zopár kíl, keď sa naklonila po ďalšiu lekvárovú buchtičku.

Lepkavým prstom prešla po mesačnej uzávierke, potom opäť skontrolovala čísla a porovnala ich s ručne písaným bankovým výpisom. Zisk osem libier a štrnásť šilingov, napísala úhladne hrubým čiernym atramentom na posledný riadok.

„Takým tempom budeme milionári ešte pred mojou štyridsiatkou,“ vyhlásil Charlie s úškrnom.

„Pred štyridsiatkou, Charlie Trumper?“ zopakovala Becky pohrďavo. „Ty sa teda vôbec neponáhľáš, však?“

„Čo tým chceš povedať?“ opýtal sa Charlie.

„Iba toľko, že som dúfala, že by sme to mohli dosiahnuť oveľa skôr.“

Charlie sa hlasno zasmial, aby zamaskoval fakt, že si nebol celkom istý, či žartuje, alebo to myslí vážne. Len čo sa Becky uistila, že atrament uschol, zatvorila účtovné knihy a uložila ich späť do aktovky, zatiaľ čo sa Charlie chystal zamknúť pekárstvo. Keď vyšli na chodník, s prehnanou poklonou zaželel svojej spoločníčke dobrú noc. Potom zvrtol kľúčom v zámke a vykročil domov. Falošne si popiskujúc „Dlhú cestu do Tipperary“, tlačil pred sebou proti zapadajúcemu slnku posledné zvyšky z celodenného predaja. Naozaj by sa mohol stať milionárom ešte pred štyridsiatkou alebo si z neho Becky len uťahovala?

Keď dorazil k domu Berta Shorrocksa, náhle zastal. Pred vchodom do domu číslo 112 stál otec O'Malley v dlhej čiernej sutane, s čiernym klobúkom na hlave a s čiernou Bibliou v ruke.